

Metodický pokyn č. 7/2021

kterým se upravují pravidla pro chov koní v režimu ekologického zemědělství

Č.j. MZE-63747/2021-18132

Právní úprava:

- Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007 (dále jen „nařízení (EU) 2018/848“);
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/464, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848, pokud jde o doklady potřebné ke zpětnému uznání období pro účely přechodu, produkci ekologických produktů a informace, jež mají členské státy poskytovat (dále jen „nařízení Komise (EU) 2020/464“);
- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“);
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „veterinární zákon“);
- Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“).

Koně jsou specifická hospodářská zvířata. Z důvodů zvýšených nároků koní na výživu a péči, a vzhledem k jejich specifickému hospodářskému využití, je nutné přistoupit odděleně k chovu koní za účelem masné či mléčné produkce a koní chovaných za účelem jiným. Obecně se z důvodu přirozené odolnosti (a tedy menší pravděpodobnosti, že bude nutné krmit nepovolená krmiva a přípravky), doporučuje se chovat na ekofarmách koně odolných plemen (jako je např. Huculský kůň, Slezský norik, Českomoravský belgický kůň, Norický kůň, Slezský norický kůň, Fjorský kůň, Hafling, Shetlandský pony, Connemarský pony, Velšský horský pony, Velšský pony, Velšský cob, Dartmoorský pony) navyklé pobytům na pastvinách i v dlouhodobě nepříznivém počasí.

Pro chov koní platí všeobecné zásady jako pro chov zvířat uvedené v nařízení (EU) 2018/848, nařízení Komise (EU) 2020/464, veterinárním zákoně a příslušných prováděcích právních předpisech a dále v zákoně na ochranu zvířat proti týrání a příslušných prováděcích právních předpisech.

Pro chov koní jsou mimo jiné uplatňována následující pravidla:

1. Výživa

1.1. Výživa a krmení

Podle článku 6 písm. m) nařízení (EU) 2018/848 je ekologická produkce je založena zejména na těchto zvláštních zásadách:

m) krmení hospodářských zvířat ekologickým krmivem složeným ze zemědělských složek získaných z ekologické produkce a z přírodních nezemědělských látek;

dále pak **příloha II, část II, bod 1.4.1.** nařízení (EU) 2018/848 uvádí:

a) krmivo pro hospodářská zvířata se získává v první řadě ze zemědělského podniku, kde jsou zvířata chována nebo z ekologických produkčních jednotek či produkčních jednotek v přechodném období jiného podniku ve stejném regionu;¹⁾

b) hospodářská zvířata jsou krmena ekologickým krmivem či krmivem z přechodného období, které splňuje požadavky na výživu zvířete v různých stadiích jeho vývoje;

e) hospodářská zvířata s výjimkou včel, prasat a drůbeže mají stálý přístup na pastvu, pokud to podmínky umožňují, nebo k objemnému krmivu;

i) konvenční krmné suroviny rostlinného nebo živočišného původu či pocházející z řas nebo kvasinek, krmné suroviny mikrobiálního nebo minerálního původu, doplňkové látky v krmivech a pomocné látky mohou být použity pouze v případě, že byly povoleny pro použití v ekologické produkci podle článku 24 (nařízení (EU) 2018/848).

To znamená, že majitel stáje musí případným zákazníkům, kteří mají ve stáji ustájené koně, nebo osobám, které ke koním majitele docházejí, vysvětlit pravidla ekologického zemědělství (dále jen „EZ“), a zejména **zamezit příkrmování koní krmivem nepocházejícím z EZ a doplňkovými látkami používanými ve výživě zvířat, které nejsou pro EZ povoleny. To platí pro všechny koně ustájené na ekofarmě.**

Pokud kůň registrovaný na ekofarmě přebývá po přechodnou dobu (maximálně 30 strávených nocí v roce) na jiné farmě (z důvodu připouštění, pobytu na závodech a podobně), není tím dotčena jeho registrace v EZ. Tato výjimka se nevztahuje na koně, jejichž maso nebo mléko je určeno ke spotřebě.

1.2. Pastva

Ohledně pastvy konvenčních koní na ekologicky obhospodařované půdě musí být dodrženy podmínky dle přílohy II, části II, bodu 1.4.2.1. nařízení (EU) 2018/848), které uvádí že:

Konvenčně chovaná zvířata mohou každoročně po omezenou dobu využívat ekologické pastviny za podmínky, že chov těchto zvířat probíhá environmentálně šetrným způsobem na půdě, která je podporována podle článků 23, 25, 28, 30, 31 a 34 nařízení (EU) č. 1305/2013

¹ Za region lze považovat území států Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Rakousko, německé spolkové země Bavorsko a Sasko, z Polska pak vojvodství Dolnoslezské, Opolské, Slezské a Malopolské.

(o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)) a že na těchto pastvinách nejsou současně s ekologicky chovanými zvířaty.

Environmentálně šetrným způsobem hospodaření (dle článků 23, 25, 28, 30, 31 a 34 nařízení (EU) č. 1305/2013) se rozumí následující programy:

- Zavádění zemědělsko-lesnických systémů
- Investice ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů
- Agroenvironmentálně-klimatické opatření
- Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě
- Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními
- Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů

To znamená, že farma, která vlastní konvenčně chovaná zvířata, musí být zařazena alespoň do jednoho z výše uvedených programů. Jsou-li splněny výše uvedené podmínky, mohou se konvenční zvířata pást na ekologických pastvinách po dobu maximálně 90 dnů.

Ohledně pastvy ekologických koní na společných pozemcích²⁾ musí být dodrženy podmínky dle přílohy II, části II, bod 1.4.2.2 nařízení (EU) 2018/848), které uvádí:

Ekologicky chovaná zvířata se mohou pást na společných pozemcích²⁾, pokud splní tyto podmínky:

- a) *společné pozemky nebyly nejméně tři roky ošetřovány produkty či látkami, které nejsou povolené pro použití v ekologické produkci³⁾;*
- b) *chov všech konvenčně chovaných zvířat, která se pasou na společných pozemcích²⁾, probíhá environmentálně šetrným způsobem na půdě, která je podporována podle článků 23, 25, 28, 30, 31 a 34 nařízení (EU) č. 1305/2013 (programy jsou uvedeny výše);*
- c) *všechny živočišné produkty z ekologicky chovaných zvířat, které byly vyprodukovány v období, během kterého se tato zvířata pásala na společných pozemcích, nejsou považovány za ekologické produkty, pokud nelze doložit náležité oddělení od konvenčně chovaných zvířat.*

Chov zvířat probíhající environmentálně šetrným způsobem na půdě, která je podporována dle výše uvedených článků, znamená, že daná farma je zařazena alespoň do jednoho z výše uvedených programů.

Dále se dle přílohy II, části II bodu 1.9.1.1. nařízení (EU) 2018/848 uplatní tato pravidla:

a) *alespoň 60 % krmiva pochází z vlastního zemědělského podniku, nebo pokud to není proveditelné či takové krmivo není k dispozici, je vyráběno ve spolupráci s dalšími ekologickými produkčními jednotkami nebo produkčními jednotkami v přechodném období a výrobci krmiv za použití krmiva a krmných surovin z téhož regionu¹. Tento procentní podíl se od ledna 2024 zvýší na 70 %;*

b) *zvířata mají přístup na pastvinu, kdykoli to podmínky dovolí;*

²⁾ Jako společné pozemky mohou být označovány konvenční pozemky.

³⁾ Za uspokojivý důkaz, že společné pozemky nebyly nejméně tři roky ošetřovány produkty či látkami, které nejsou povolené pro použití v ekologické produkci lze považovat historii podniku minimálně tři let zpětně z pohledu používání přípravků nepovolených pro použití v EZ (např. účetnictví, evidence hnojení, evidence použitých přípravků na ochranu rostlin, vyjádření orgánu ochrany přírody, ochrany vod atd., ve výjimečných případech čestné prohlášení s ověřenými podpisy všech uživatelů pozemků za poslední nejméně tři roky.

2. Zásady chovu

Článek 6 písm. l) nařízení (EU) 2018/848 říká:

Uplatňování chovatelských postupů, které posilují imunitní systém a posilují přirozenou odolnost vůči nákazám, včetně pravidelného pohybu a přístupu na otevřená prostranství a pastviny;

Zásady chovu zvířat rozvádí příloha II část II nařízení (EU) 2018/848

Bod 1.7.2 Chovatelské postupy, včetně intenzity chovu a podmínek ustájení zaručují splnění vývojových, fyziologických a etologických potřeb zvířat.

Tyto podmínky uvádí také veterinární zákon a zákon na ochranu zvířat proti týrání. Jejich naplnění, co se týče uspořádání stáje a jejího provozu, plně vyhovuje pro podmínky stáje v režimu EZ. Dále intenzita chovu vychází z bodu 1.6.6. nařízení (EU) 2018/848, který omezuje roční limit dusíku na hektar zemědělské půdy na 170 kg.

Bod 1.7.3. Hospodářská zvířata mají stálý přístup na otevřená prostranství umožňující zvířatům pohyb, nejlépe na pastviny, kdykoli to povětrnostní a podnební podmínky a stav půdy dovolí, ledaže jsou na základě právních předpisů Unie uložena omezení a povinnosti týkající se ochrany zdraví lidí a zvířat.

Bod 1.7.4. Počet hospodářských zvířat je omezen, aby se minimalizovala nadměrná pastva, udusání půdy, eroze nebo znečištění způsobené zvířaty nebo roznášením jejich hnoje.

Bod 1.7.5. Vazné ustájení nebo izolování hospodářských zvířat je zakázáno, pokud se nejedná o jednotlivá zvířata a o omezenou dobu, je-li to odůvodněno z veterinárního hlediska. Izolování hospodářských zvířat lze na omezenou dobu povolit pouze tehdy, je-li ohrožena bezpečnost pracovníků, nebo z důvodů dobrých životních podmínek zvířat.

Bod. 1.3.2 Pokud jde o plemenitbu ekologicky chovaných zvířat:

- a) při rozmnožování se používají přirozené metody; umělá inseminace je však povolena;*
- b) rozmnožování nesmí být navozeno ani mu nesmí být bráněno za použití hormonů nebo jiných látek s podobným účinkem, ledaže jsou tyto hormony nebo látky součástí veterinárního léčebného ošetření v případě konkrétního zvířete;*
- c) nepoužívají se jiné druhy umělé reprodukce, jako jsou klonování a přenos embryí;*
- d) výběr plemen je přiměřený zásadám ekologické produkce, zajišťuje dobré životní podmínky zvířat a přispívá k předcházení jakémukoli utrpení a k vyloučení potřeby zvířata mrzačit.*

3. Způsob ustájení

3.1. Zásady způsobu ustájení zvířat rozvádí příloha II část II nařízení (EU) 2018/848

Bod 1.6.1. Tepelná izolace, topení a větrání budov zajišťují, aby se proudění vzduchu, prašnost, teplota, relativní vlhkost vzduchu a koncentrace plynů udržovaly v rozmezí, která zajistí dobré životní podmínky zvířat. Budova v hojně míře umožňuje přirozené větrání a přístup denního světla.

Bod 1.6.2. Ustájení hospodářských zvířat v budovách není povinné v oblastech s příhodnými podnebnými podmínkami, které zvířatům umožňují žít venku. Zvířata mají mít v takových případech přístup do přístřešků nebo zastíněných oblastí, které je chrání před nepříznivými povětrnostními podmínkami.

Zvířata, která žijí celoročně na pastvě, by měla mít přístřešek nebo stín v podobě přirozených úkrytů (vegetace), jako ochranu před nepříznivým počasím.

Bod 1.6.10. Ekologický chov hospodářských zvířat nesmí probíhat v kotočích na velmi vlhké nebo močálovité půdě.

3.2. Intenzita chovu a minimální rozloha vnitřní a venkovní plochy

Dle článku 3 nařízení Komise (EU) 2020/464 je intenzita chovu a minimální rozloha vnitřní a venkovní plochy pro koňovité stanovena v příloze I, části I.

Příloha I, část I: Intenzita chovu a minimální rozloha vnitřních a venkovních ploch pro koňovité			
	Vnitřní plocha (čistá plocha, kterou mají zvířata k dispozici)		Venkovní plocha (plocha pro volný pohyb, mimo pastviny)
	Minimální živá hmotnost (kg)	m² /kus [velikost boxů podle výšky koní]	m² /kus
Koňovité – plemenní a na výkrm	Do 100	1,5	1,1
	Do 200	2,5	1,9
	Do 350	4,0	3
	Více než 350	5, minimálně však 1 m ² /100 kg	3,7, minimálně však 0,75 m ² /100 kg

3.3. Prostředí ve stáji a kvalita vzduchu, které vychází z nařízení (EU) 2018/848

Stáj musí mít prostředí, které je přizpůsobeno ustájeným koním. Všichni koně ve stáji musejí mít zajištěn průběžný přísun čerstvého vzduchu.

Bod 1.9.1.2. Pokud jde o chov a chovatelské postupy, použijí se tato pravidla:

a) podlahy pro ustájení jsou hladké, nikoli však kluzké;

b) prostory pro ustájení jsou vybaveny pohodlným, čistým a suchým prostorem na spaní či odpočinek o dostatečné rozloze, který je tvořen pevnou konstrukcí. Prostor k odpočinku je vybaven dostatečně velkým suchým místem ke spaní, které je pokryto podestýlkou. Podestýlka sestává ze slámy nebo jiného vhodného přírodního materiálu. Může být vylepšena a obohacena o jakékoli minerální produkty, které jsou povoleny jako hnojivo nebo pomocná půdní látka pro použití v ekologické produkci podle článku 24 nařízení (EU) 2018/848.

Bod 1.6.3. Intenzita chovu v budovách zajišťuje pohodlí zvířat, jejich dobré životní podmínky a druhově specifické potřeby, a to především v závislosti na druhu, plemeni a věku zvířat. Musí rovněž zohledňovat etologické potřeby zvířat, které závisejí především na velikosti skupiny a na pohlaví zvířat. Intenzita chovu zajišťuje zvířatům dobré životní podmínky tak, že jim poskytuje dostatečný prostor k tomu, aby mohla přirozeně stát, pohybovat se, jednoduše si lehnout, otáčet se, provádět očistu, zaujímat všechny přirozené polohy a provádět všechny přirozené pohyby, jako například protáhnout se.

3.3. Prevence nález a veterinární péče

Prevenci nález a veterinární péči rozvádí příloha II část II nařízení (EU) 2018/848.

Bod 1.5.1.7. Stáje, kotce, zařízení a náčiní se řádně čistí a dezinfikují, aby se zabránilo přenosu infekce a usídlení patogenních organismů. Výkaly, moč a nespoteřebované nebo vysypané či vylité krmivo se odstraňují tak často, jak je to nutné, aby se minimalizoval zápach a zabránilo se přilákání hmyzu nebo hlodavců. K hubení hmyzu a jiných škůdců v budovách a jiných zařízeních, kde se chovají hospodářská zvířata, lze používat rodenticidy (použití pouze v pastích) a produkty a látky povolené pro použití v ekologické produkci podle článků 9 a 24.

Bod 1.5.1.1. Prevence nález je založena na výběru plemene a linie, chovatelských postupech, vysoce kvalitním krmivu a tělesném pohybu, odpovídající intenzitě chovu a přiměřeném a vhodném ustájení, udržovaném v hygienických podmínkách.

Bod 1.5.2.1. Pokud navzdory preventivním opatřením k zajištění zdraví zvířat dojde k výskytu nález nebo zranění zvířete, je zvíře okamžitě ošetřeno.

Bod 1.5.2.2. Nákazy se léčí okamžitě, aby se zabránilo utrpení zvířete. V nutných případech je možné použít chemicky syntetizované alopatické veterinární léčivé přípravky včetně antibiotik, a to za přísných podmínek a pod dohledem veterinárního lékaře, není-li použití fytotherapeutických, homeopatických a jiných přípravků vhodné. Stanoví se zejména omezení týkající se průběhu léčby a doby ošetřování.

Péče o zdraví zvířat v ekologickém chovu spočívá především v preventivních opatřeních. Pokud i přes uvedená preventivní opatření zvíře onemocní nebo se zraní, musí být bezodkladně ošetřeno veterinárním lékařem.

4. Zákon o ekologickém zemědělství

Chov koní na ekofarmě podléhá plně pravidlům EZ. Nedodržení těchto pravidel je považováno za přestupek podle § 33 a § 33a zákona o ekologickém zemědělství.

5. Závěrečná ustanovení

- 5.1. Metodický pokyn č. 11/2016 č.j. 61018/2016-MZE-17252 se zrušuje k 31. 12. 2021.
- 5.2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2022.

V Praze dne

Ing. Petr Jílek

ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství

